

¿JO L'HE MORTA?

I

Tot fou en vá. L'interés extraordinari del metje, las sentadas y discussions lluminosas dels facultatius cridats á consulta, l'ensaig dels remeys més acreditats, lo cuydado extremat del marit, de la germana, dels amichs, lo miracle que s'esperava de Deu vejent á la malalta tan aconhortada ab lo combregar, l'aygua de Lourdes, lo novenari que feren las amigas... tot, tot fou en vá; sols esperansas que la fé escalonava pera endolsir lo pas del temps sempre terriblement cansoner quan va prenyat de miserias y de dol.

Tot fou en vá: tocaren las cinch y ensemps que l'sol s'enclotava pausadament darrera las montanyas, l'esperit de la Carolina volá cap al cel.

Aquells ulls hermosos, tot dolcesa, tot expressió de bondat, s'entelaren y quedaren sense vida, sens moviment; aquells llabis de rosa, sempre frescos y dolsos, que sols se desclogueren per l'amor y la caritat, que sempre assedegats los cercavan, se marciren y perderen tot encís; aquella pell

rosada, tendra, esponjosa y transparent com lo cel, que muda-va de matisos segons l' esclat dels sentiments, com cambia de colors lo cel á la llum del sol, quedá fresa, inmutable, d' es-
glayada color.

Tot fou en vá. La mort havia passat per allí com passa la mastralada per la terra, arrabassant las flors, escampant los auells, sembrant l' espant, la miseria, la desolació, com passa sempre!

Tot lo gavadal de medicinas y remeys allí apilats pera combátrela, que feya poch brillavan en vasos y ampollas com una constelació constantment interrogada per la esperansa y l' amor, ja res valian ni semblavan altra cosa qu' ayguas enterbolidas hont la *sabiesa* humana, en malhora invocada per l' ilusió y la credulitat, havia mort ofegada.

L' amor, personificat en lo marit en quals brassos aquella finá, lo consol espiritual representat pel confés, ja res hi feyan desde l' darrer suspir de la agonisant. Un crit de suprén do-loi escapat de l' ànima del espós afflit trencá l' reculliment. Aquell fou arrancat de la cambra mortuoria y prompte s' oiren passos descompassats, corregudas y sorolls inarmónichs com de calaixos que 's tancan, mobles que s' arrossegen atropelladament. Era l' tró que l' llamp porta darrera seu.

Homes endolats, estranys á la casa, que semblan lo ser-vey de la mort, acudiren prompte al entorn de la difunta á arrabassar d' allí lo qu' encare esmentava vida ó recordava l's encants dels bons temps de l' existencia. Arrambaren los qua-dros, miralls y demés moblatje que testimoni fou de las efusions més íntimas, cobriren de negre las parets, amortallaren aquell cos, fins llavors intacte de tota má mercenaria, lo ro-dejaren de ciris, obriren lo balcó pera que ni en l' ayre que-dés recort de son alé y, després l' abandonaren.

Un criat fidel lo guardá tota la nit, contemplant ab boyrés esglay la buydor silenciosa d' aquella cambra negra y las extensas ombras que la tremolosa llum dels ciris removía demunt del cadavre y á son entorn.

II

Era mitja nit quan lo metje de la casa hi arribava per quinta vegada aquell dia.

Hi havia mitja porta tancada: lo cor li doná un salt de suprèm dolor. Tot lo que acabava d'estudiar aquell vespre era inútil, ja no podia probar los efectes de la meditatíssima fórmula que duya preparada.

Al saltar del cotxe li tremolaven los genolls...

—No puji,—li digué una criada que entrava precipitadament ab un cordial á la má,—es morta y si 'l senyor lo veu á casa...

Sense descloure 'ls llabis, ab lo cap molx y 'l pas incert, s'entorná al cotxe. Y mentres aquest corría altra volta, lo metje, plorant llàgrima viva, 's repetía interiorment l'amenassa de:—*Y si 'l senyor lo veu á casa...*—Oh mon! oh injusticia!—afegí.—*¿Jo, jo l' he morta? ¡Jo, que tant l' he estimada tota la vida en silenci!* ¡Jo que l' he disputada á la mort ab aquella constancia, ab aquell dalé, á la desesperada, com sols un amor extraordinari y reclós pot donar! ¡Jo l' he morta! ¡Y quí ho creu, quí ho diu, quí m' amenassa? ¡Qui jamay pogué compendre aquell cor, qui jamay ha sabut estimarla com jo la estimava!.. Oh, nó, no podia estimarla com jo. ¡Y jo la he morta! ¡Estrafalar!

Y mentres aixís esbravava son dolor intensíssim aquell cor llatzerat, lo carruatje tingué de ficarse en un carrer estret y fosch, obligant á un pobre á arraserarse per no pendre mal.

—¡Qué diixós! Pot anar en cotxe!—exclamá 'l pobre.

—¡Oh mon! ¡Oh injusticia! ¡*Jo, jo l' he morta?*—repetía mentrestant, l' envejat doctor.

Y 'l il·lustrós carruatje, estoig llavors que contenía lo cor més afluxit de la terra, seguia rodant per carrers y plassas tan adelerat y estrepitos com l' hauria dut á enllassarre ab la que avuy ja era cadavre.

De sobte pará, y quan lo metje's creya haver arribat al

termé de sa trista jornada, se trobá devant d' una casa que no era la seva.

—Ahont som?—preguntá, encare miij plorós.

—A casa'l Sr. D... ¿No havíam de venirhi?—replica'l cotxer.

—Sí, es veritat—respongué 'l metje, tancant d' una revolada la portella y pessigantse 'l front ab tots los cinc dits de la má, com si volgués esmunyir del cervell l' idea que l' atormentava.

Lo portal s' obrí sense darli temps de trucar, com s' obrí, al soroll no més de sas botas, la porta del pis, darrera la qual l' esperaba ab ansietat tota una familia.

—Qué hi ha?—preguntá l' atribulat metje, maquinalment, sense saludar ni veure á ningú.

—Que la meva filla se m' está morint; que se m' está acabant; tres horas mortals que l' esperavam; entri, entri y sálvime per Deu—respongué, anegada en llàgrimas, la senyora de la casa, acompañantlo cap á l' arcóva de la malalta.

Totas las personas que rodejavan á la desconhortada mare responían ab llàgrimas á son plor; lo metje que arribava ab los ulls encesos de plorar sentí ab certa repulsió los planys fondíssims d' aquella pobra mare. Aquell ¡que jo l' he morta! brunzía en son interior com una vespa rabiosa que s' entretenía en fiblarli 'l cor sense parar, y totas las penas dels altres eran per ell incomparables á la seva.

Caminava, empés per la mare, precipitadament, però com avansa en la batalla 'l soldat que té 'l pensament en la que prega per sa existencia. Passant per un corredor feya trontollar una taula; més amunt trepitjava al amich de la casa que, arrambat á la paret pera deixarli 'l pas franch, lo contemplava com al àngel salvador de la atribulada familia; ja s' encaminava á la dreta per comptes d' empendre l' esquerra, y mentres en son cor ressonava encara el ¡que jo l' he morta! esclamaven interiorment los qui tan turbat lo veyan. ¡Qué conmogut está! ¡quin metje! ¡quin interés se pren per sos malalts!

Com estava la malalta ni ell ho ha sabut may. Sols ha recordat sempre qu' al tocar la cremosa pell de sos polsos sentí la batzegada qu' hauría experimentat al veure ressucitar á sa suposada víctima. Mes, al clavar la vista en la noya, la crudel realitat li feu exclamar:

—Nó, no es ella! ¿Qué m' importa la vida d' aquesta?

Y contret lo cor per suprémdir dolor, la pensa confosa y vacilant, lo pols excitat, tremolós, receptá qualsevol cosa, 200 grams d'ayqua barrejada ab 1 gram de citrat de potasa y 30 de xarop, la fórmula que escribía de memoria aquella mà sempre que la ciencia havia sigut reclamada per la aprensió ó la viciadura. Y al baixar las escalas havia, no obstant, dispersat d' aquella casa lo dol crudel, deixantla en cambi plena d' esperansas y admiració.

Entrá en lo cotxe conduhit per l' hábit y, al preguntarli i cotxer quina visita volia fer de las dues que li mancavan encara, respongué secament:

—Cap més; á casa.

Però encara en son ánima batallavan un disgust fondíssim y una crudel indignació y aquella veu secreta repetía: ¡Estrafalari, que jo l' he morta!

—¿Jo, jo l' he morta?

III

L' endemá lo metje desvariejava, havia desaparescut lo perill de la senyoreta D... y la familia d' aquesta pregonava la sabiduría y generositat d' aquell doctor, á qui, per altra part, suplicava que cuydés molt sa preuhada vida, «que, per Deu, no eixís de casa fins á trobarse ben restablert.»

NARCÍS OLLER.

LAS PRIMERAS CALSAS

À LA BONA MEMORIA DE SON AUTOR LO MALHAURAT
JOAQUÍM VAYREDA

¡Quín cuadro més joliu! Tot ell respira
de dolsa pau lo venturós atret,
en ell vivíssim palpitárs' hi mira
l' esperit del artista que l' ha fet:

En ample cuyna, per lo fum torrada,
vora 'l racer d' hospitalaria llar,
entre 'l goig de los vells y la maynada
l' héroe, cofoy, ni gosa caminar.

Héroe que, com l' oruga, veya ab pena
trigar lo temps de ferse papalló
y ab las *primeras calsas* qu' al fi estrena
ja un home 's creu jmentintli l' il-lusió!

¡Com lo festejan!... L' hereuet li dona
per durlo al avi carinyosa má,
una germana 'l trajo li engipona
quan l' altre 's frisa per tenirlo ja;

Ell, aturdit, no vol deixar la mare
qu' esbalhidha 'l guayta y somrisent,
íqu' ab llegítim ergull recorda encara
los ays que li costá son naixement!

L' avi aplaudeix y á la familia escolta
com rep l' entrada del novell puntal
y en aquell homenet hi veu, tal volta,
ferma columna del vell mas payral;

Qu' ab l' amor al trevall, per noble guía
sabrá guardar lo sant temor de Deu
y á lo terrer qu' envolta la masía
darán sos brassos profitós conreu.

¿Quí sab si 'l mira en l' ascon centenari
omplinthi 'l vuyt qu' hi deixará sa mort
y á las vetllas d' hivern, en lo rosari,
resar lo parenostre á son recort?

O potser pensa si á lo crit de guerra
l' eyna de pau la mudará en trabuch
y que, tal volta, un jorn per nosfra terra
será aquell nin un catalá del Bruch.

Aixís de la familia catalana
fael á la patria en l' hora de perill,
trevalladora y d' honradés cristiana
lo bon jayo en son net hi veu l' espill;

Y aixís d' un cuadro ab modestíssim tema,
sens gastar oripells de similor,
l' artista que te sent ne fa un poema
reflectinthi 'l qu' alena lo seu cor.

Avuy, per greu dissort de tots sentida,
en las filas del Arts s' hi mira un vuyt...
Deu nos prengué á en Vayreda á mellor vida,
¡l' arbre ufanós no donará més fruyt!

Mes de l' historia patria en lo gran temple
gravat en or son nom hi veurém tots,
restantnos la llevor de son exemple
y lo verger qu' obrí á novells rebrots.

Y mentrestant qu' Olot, gentil senyora,
visca enrotllada de poblets germans
y dormida en sa plana encisadora
no s' abrusi ab lo foch de sos volcans;

Mentres que Catalunya servar puga
sas costums puras que la Fe nodrí
y no alteri 'l dur jou que l' afeixuga
son esser propi lluminós destí;

Mentres tregui 'l *fajol* florida blanca,
á *missa matinal* vaji 'l pagés,
floreixi 'l *Maig* la despullada branca,
tresqui 'l remat á lo pastor sotmés;

Mentre 'l manso *Fluviá* de correnf dolsa
regui la prada emponcellant la flor,
encatifi 'ls vorers de fresca molsa
y vesteixi 'ls esplets de seda y or,

Lo prat florit y la frondosa arbreda,
primavera y tardor, estiu é hivern,
Monts, plans y valls... serán per en Vayreda,
que fou son trovador, jun patró etern.

SEBASTIÁ SANS

ALS OBRERS CATALANS

¡Trevalladors catalans!
Nobles y honrats artesans:
¡Deu vos dó salut y feyna!
Deu vos donga esfors constant
per viure sempre cantant
cor al Cel y mans á l'eyna.

Lo mon es la vall de plors
hont pobresa y amargors
al obrer solen fer guerra.
¡Mes... ditxós qui ab ells ja viu
ben resignat y festiu
com los obrers de ma terra!

La pau, lo goig y 'l plaher,
no son del mon mentider,
sino d' altre mellor vida;
¡felís, mil voltes felís
qui anyorant lo Paradís
besa la Creu benehida!

Jesús Nostre Redemptor
podent viure vestit d' or
nasqué pobre en una estable;
patí fam, despreci y fret
y va fer de fusteret
trevallant sempre incansable.

¡Gloria, donchs, gloria al obrer,
ja que l' Fill de Deu va ser
son primer company d' ofici;
¿quí no s' honra ab lo trevall,
tenint davant tal mirall
d' abnegació y sacrifici?

La blusa davant de Deu,
sapiguéuho, té igual preu
que la corona més noble,
ja que al Cel sempre hi ha hagut
un trono per la virtut,
¡qu' es la corona del poble!

Trevalladors catalans:
vostres avis artesans
de virtut foren exemple;
suant guanyaren lo pá,
mes no l' sabían menjá,
sens donar gracies al temple.

Lo dols racés de la llar,
los esgláóns del altar
y l' obradó, hont no 's blasfema,
véuse aquí tres nius d' amor
per l' honrat trevallador
fonts d' una ditxa suprema!

¡Si tornessén aquells temps
en que Catalunya ensems
era tan forta y honrada!;

en que menestrals y obrers,
eran nostres Concellers
Davant d' Europa admirada!

En que 'ls gremis d' artesans
aplegats com bons germans,
servían á Deu y al poble;
y alsant llurs antichs pendons
mostravan á les nacions
i que un poble unit, val lo doble!

Y sent lo bras dret del Rey,
li feyan cumplir la lley
á voltes si us plau per forsa;
ni 'ls canons del extranger
de nostre poble l' poder
podían abatre y torse

¡Avuy!... ¿val més que plorém?
¡No!... Fora plors; esperém
que no hi ha temps que no torní.
Lo camp està á mitx sembrá
y després que granarà
podrà ser que ab flors s' adorní.

¡Trevalladors catalans!
Nobles y honrats artesans:
¡Deu vos dó salut y feyna!
Confiansa, confansa en Deu
y canteu y trevalleu
cor al Cel y mans á l' eyna.

ARTHUR MASRIERA, S. J.

MALALTÍA DEL COR

Avuy, minyó de las fletxas,
si que m' has ben apuntat:
la ferida prou es fonda,
que fins al cor m' ha arribat.

Y ja que la sanch ne brolla,
per Deu no 'm deixau morir:
anau á cercar bon metje
que me la pugui guarir.

Sia allá hont sia, digáuli
que un pobre malalt se mor,
que vinga, si pot curarla
la malaltía del cor.

Lo metje que ha de curarme
jo no sé si 'l trobaréu:
jo prou sé que no es á vila,
no hi anau, donchs, no us canseu

Tampoch en la rodalía
cerqueu remeys, que es en vá,
perque l' únich que pot dàrmels
jo no sé si me 'ls vol dá.

Mes sols á vos, mare meva
á cau d' orella us vull dir
hont viu eix doctor tan sabi
que ell sol mon mal pot guarir.

.
¿Me preguntau de qué parlo?
No m' estranya gens, ben cert;
¡mare si aquesta ferida
tot just avuy se m' ha obert!

¡Si jo tampoch ho sabía
fins que m' he sentit lo mal!
per xó abans, remeys sobravan,
¡com no estava encar malalt!

Mes ara ferit me sentío,
ferit al bell mitx del cor,
y diuhen que no hi ha cura
pels que pateixen d' amor.

Per xó á vos, ben á la vora,
vos que tant m' heu estimat,
del cor vos obro las portas
perque hi llegiu la veritat,

Que us diu qui sab medicina
per sortir d' aquest perill.
¿Voleu anar á buscarla
per curar al vostre fill?

¿Voleu anar á buscarla?
Cap diner vos costará,
ja veyeu, donchs, com ma vida
en las vostras mans está!

Poséuvos faldilla nova
y també 'l gipó guarnit,
com quan érau fadrineta
y anareu cercar marit;

Y anau, per Deu, á cal meje
aquest recado á portar:
—Mon fill d'amor te malura
¿quí es que 'l voldrá curar?

Mes no arribéu á la vila
que en la heretat lo *Mas gran*
si hi porteu aquest recado
ja es segur que us entendrán.

Qui recepte medicina
ha de ser novell Doctó,
ha de ser, mare estimada,
la filla de la Sió.

P. ROCA Y JORDÁ

LA FADA DEL AMOR

En alas de ma ardenta fantasía
vaig devallar al fons del mar un dia
per veure d' una fada lo palau;
m' hi van acompanyar dues ondinás,
eixint del mitj d' un bosch d' algas marinas
envoltas entre 'ls breus plechs d' un vel blau.

Com plata baix mos peus l' aygua 's rompía
formant cascatas que ab la llum del dia
reflectavan mil iris per lo fons;
y en grutas de maresch, estols de fadas,
pels jonchs verdosos ab descuyt bressadas,
s' entretenían entonant cansas.

Allí los raigs solars, qu' en polsím queyan,
sobre munts de petxinas se desfeyan
omplint lo fons rellet de pilons d' or;
soltas á l' aygua las sedosas trenas
y arrullada pel cant de las sirenas,
s' adormía la fada del amor.

Jo la vegí somrientne de ventura
 á l' ombrá del recám plé de verdura,
 tenint per coixinet lo fí sorral:
 formavan cobricel llisás petxinas;
 era son collaret de perlas finas
 y lo seu llit de brancas de coral.

A sos peus las conquillas brillejavan;
 los peixos al passar se deturavan
 per por de despertar llur somni dols;
 y l' ona, descubrintla tan hermosa,
 al entorn seu remorejant gelosa
 la cubría d' escuma ab blanchs llensols.

De goig embadalit,—¡oh fada mia!—
 vaig exclamar:—vola á portá á ma aymía
 de lo cor meu lo més ardent sospir.—
 La fada va somriurer amorosa,...
 m' abrassá, despertantse carinyosa
 y jo 'm vaig en sos brassos adormir.

FRANCESCH MARULL.

LA GUANTERA MACA

En tot lo vehinat no se la coneixia pas per altre nom; y la vritat es que se 'l ben mereixia.

Més de quatre vegadas lo mosso, tot regant l' acera, havia tingut de ruixar las camas dels mosquits que's quedavan fets uns badochs devant del aparador contemplantsela mentres emprovava 'ls guants á algun parroquiá.

Y ja se sabia, que lo qu'es la feyna de picar las pells la tenian de fer las altras dependentas, porque si ella arribava á sortir al brancal de la porta no trigava pas un minut en rebre las floretas més ó menys galanas d' algun desvagat enamoradís ó *catarinu*, com ella 'ls motejava.

Pero aquell capet tan bufó, aquells ulls tan vius y bellugadisso, aquells llavis tan vermellets, aquell pamet de cara tan fí, tan hermós, tan atracívol, va desapareixer un dia de darrera 'ls vidres d' aquella botiga que tant havia contribuhit á acreditar, á ferla bonament célebre.

Semblava què la botiga hagués cambiat d' amo, que no hi venguessin ja lo d'avans: tal era la costum que un hom tenia de véurehi á ella cada cop que hi passava pel devant, que sa ayrosa y ben contornejada figura havia arribat á formar part de la fesomía del establiment.

— ¿Abont havia anat á parar, donchs, *la guantera maca*?
— ¿Qué li havia succehit?

Ni las mateixas amigas sevas s' ho sabian explicar.

Era la més animada de totas, la més xistosa, la més alegra. Semblava que las penas d' aquest mon al toparse ab ella, per una lley de la naturalesa, se 'n apartessin, com per lley natural s' apartan mútuament l' oli y l' aygua. Fins la mestressa quan las tenia de renyar esperava sempre qu' ella fos fora de la botiga, á dinar ó al obrador, perque si ella s' ensopegava á serhi devant no podía pas acabá 'l reny, que ab un acudit ó una magarrufa d' ella ja perdía la serietat, li escapava 'l riure y tot lo discurs que 'ls tenia preparat al pap se li quedava.

Peró, sense que ningú s' adonés del com y 'l qué, va venir un dia que aquella alegría tan expansiva s' va fondre com per art d' encantament, pera no tormar may més, convertint-se en una misteriosa serietat y ben aviat en una verdadera tristesza, peró tristesza fonda, freda, encomanadissa com pocas: que al véurela á ella capficada, ullerosa, muda, com alelada, ab los ulls sempre humitejants, ab la somniadora mirada fixa en l' ayre sens mirar en lloch, ó mitj-closos los parpresa, lo cap baix y tot sovint rodolant per sa carona quietament las llàgrimas, totas las dependentas se sentían un fret al cor y unas ganas més fortas de plorar. Y no gosavan á esbrinar la causa d' aquell estat seu, pera no aumentar més la gran tristesza de que estava tant y tant possehida.

Fentne d' aixó assumpto á solas, entre elllas y la mestressa, (que més que tal era pera elllas una mare y, per lo mateix, deplorava com la que més aquell cambi), van volguer recordar que 'ls primers días en que fou notada sa falta d' alegría s' esqueyan, poch més ó menos per aquell temps en que la més íntima de sas amigas s' havia promés ab lo qu' avuy es son marit. Pero no era pas de creure que á tal punt arribés sa estimació que aixó fos l' únic motiu de sa melangía.

No obstant, com que d' elllas duas més que amigas se 'n havia de dir germanas, peró germanas de cor, inseparables, íntimas, podia l' excés d' estimació, en elllas prou demostrat, arribar potser á certa gelosía; que no 'n fora 'l primer cas. Y ho confirmava, fins á cert punt, que en lo casament d' aquella, al qual, com es de suposar, no va faltarhi cap de las dependentas, eila no hi compareguéss; que fins la núvia se 'n va

agraviar molt; sino que al tornar de la església va rebre recado de que havían tingut de ficarla al llit, per un fort accident que li havía agafat á casa seva.

Aixó, naturalment, va deslluir molt la festa. ¡S' estimaven tant!

Y no era falsa la malaltia, no, que fins al cap d' un parell de mesos no va tornar á la botiga, y estava que no semblava la mateixa: demacrada, beguda de cara, sense aquells colorets d' avans tant hermosos, los ulls enfonzats, los pómuls sortits y tota ella ab un posat de defalliment, aclaparada, esblaymada y fins enllejida, com si li haguessin donat un bany de tristesa y de velluria: que talment ab aquells dos mesos lo seu cos havia viscut vint anys.

Va passar tot l' hivern un dia al carrer y tres á casa, anant á la botiga sols los dias que feya bon temps. Al esser á la primavera semblava que s' anava refent; llavors se'n va anar á fora, cap á montanya, seguint los consells dels metjes. Quan se va despedir semblava que ho fes pera sempre; va ser un dia de verdader dol pera tots los de la botiga. Fins l' amo estava cavilós, com esma-perdit, que ni ordres sabia donar, ni li surtia bé cap compte y per cada carta que volvia escriure havia d' esqueixar tres ó quatre comensaments.

Sort que fou un dia de poca venda, sino prou las parroquianas s' haurian cuidat d' esbrinar per qué eran enrojits los ulls de totes elles y 'ls seus posats tant ensopits y emboyrats y llur parlar tant lacónich en tal dia.

A la tardor esperavan tornar á véurela, puig per cartas d' ella mateixa havian sabut que li havia probat molt aquella llarga estada al seu poble, que 's trobava d' alló més be.

Un dia, quina sorpresa! La mestressa va rebre carta d' ella en que li feya á saber sa propera entrada en un convent de la seva terra y li encarregava que la despedís de totes las sevas amigas.

Podeu contar quina consternació hi hagué á la botiga. Ningú atinava en la causa d' aquella tant impensada determinació.

Y ningú l' hauria sabuda may, si un dia la pobra amiga aquella, tot arreglant una hermilla vella del seu marit (que aquest tenia arreconada de molt temps en lo fons d' un bagul), no hagués trobat, dintre del forro, un retrato xich, xich,

pero molt semblant, de la guantera maca, fet, sens dubte, en aquell temps en que l' goig de viure resplandia exhuberant en sa hermosa fesomia y en tota sa escultural figura.

Llavors comprengué be l'amagat heroisme y extremat afecte de sa amiga, á qui debia tots los moments de felicitat de que havia pogut gosar fins suara.

Darrera l'retrato y ab lletra per ella be prou coneguda, hi havia aquestas paraulas:

Tu ets tota ma felicitat y n' estich d' aquesta tant gelosa que fins à la meva mellor amiga he amagat lo teu amor. Si aquest me faltés, ¡pobra de mi! Lo teu oblit fora la mort de totes mas alegrías.

M. ROCAMORA

que en la mar de l' oceà que
l' ona que no es de l' oceà
que en la mar de l' oceà que
l' ona que no es de l' oceà
que en la mar de l' oceà que
l' ona que no es de l' oceà

que en la mar de l' oceà que
l' ona que no es de l' oceà
que en la mar de l' oceà que
l' ona que no es de l' oceà

MARINESCA

Murmura en lo sorral l' ona escumosa
amors que no sab dí,
y com l' esguart de verge pudorosa,
sa brillantor apaga tremolosa,
la estrella del matí.

Envers llevant las bromas vermellejan,
lo cel se va tent clar
y enmirallant las velas que blanquejan,
vesllums de mareperla belluguejan
fins l' horitzó del mar.

Ja apunta 'l sol; com rems sos raigs destria
alsantse poch á poch:
sembla un navili d' or que va fent via;
entre esqueixat celatje al mon espía
mateix qu' un ull de foch.

Se sent, del ayre á cada suau besada,
un pler no assaborit:
xuclém á plens pulmons joh ma estimada!
aqueixa farum aspre de la onada
que fa aixamplar lo pit.

S' alsa remó en la platja avans deserta,
 l' auzell s' hi sent cantá:
 fugím, fugím; la vila ja 's desperta;
 pera gosar solets ditxa complerta
 anémsem mar enllá.

Aixís que 'l sol nos donga última ullada
 y envers l' encés ponent
 vejém la terra grisa y esfumada,
 la barca 'ns hi durá petonejada
 per los sospirs del vent.

Y jugará ab las onas cristallinas
 com un niuhet d' amors,
 embolcallada ab boyras vespertinas
 y aletejant prop d' ella las gavinias
 mateix que nostres cors.

JASCINTO TORRES Y REYATÓ

FAYUETTA

Si volém que prosperi la industria,
si volém que floreixi 'l comers,
hem de serne bons fills de la patria
que n' es una mare
qu' estima als fills seus.

Si volém estroncar nostres vics,
si la pau es tan sols nostre anhel,
hem de serne bons fills de la patria
que sempre ella 'ns guarda
l' amor que busquéem.

Si volém llivertat verdadera,
si volém de la gloria 'ls llovers,
hem de serne bons fills de la patria
qu' es font d' alegrías,
de goig y plaher.

Si estimém com se deu á la patria,
si per ella lluytém sempre ab fé,
nostra terra veurá prest l' aurora
d' una era de ditzxa,
trevall y progrés.

JOSEPH ALEMANY y BORRAS.

¡ALELUYA!

Jesús ressucitá! Crit d' aleluya
de cels y terra per l' espay ressona,
l' amor tot l' univers ja senyoreja,
y los grans malfactors del Deicidi
restan ab lo cor buyt com lo sepulcre.
Ja de la nit se desvaneix tot' ombra,
y l' auba de la vida 'l mon alegra,
y 'l sol surt del abím, y vivifica
la llum que per l' espay s' estén inmensa.
Aleluya! la «Creu» es la doctrina
que 'ns deixa 'l bon Jesús quan ple de gloria
de l' infinit se 'n torna á ne 'l realme...
la «Creu», símbol d' amor, de sacrifici,
cors en la terra órfens, aleluya!
Devant de l' infinit que 'is ulls ja veuhen
passa la vida de la mort com ombra,
y clarejant fulgura lo gran dia
que may acaba, hont no hi ha dol per l' ànima
que 'l nom de Deu santificá en la terra.
Aleluya! lo sol que no té posta
lo cel del cor ha il-luminat per sempre;
y l' «hossanna al Senyor de las alturas»

cantat ressona en l' univers pels homes
de bona voluntat! hossanna, hossanna,
fills del Senyor! hossanna, céls y terra!
Deu, lo bon Deu 'ns torna l' alegría
de l' esperansa del be etern. Oh gloria
anyorada del cor, ¿cóm la tristesa
pogué del vel de mort may eclipsarte?
Aleluya! lluytá ab la mort la vida
y la palma se 'n du de la victoria.
Ab la sanch de Jesús s' ha segellada
l' amor sens fi de Deu á sa criatura;
y tots los sers de l' univers que diuhen
la gloria del Senyor de tots los segles,
á aquesta vall de llàgrimas li tornan
la primera bellesa y l' alegría,
obrint al cor tot desolat de l' home
lo paradís novell de l' esperansa.

MIQUEL V. AMER.

... que son amics del perejol que es
lament y dia pernecat trovayre l'espí
d'ales l'anyer en' molt ned al qual
estries no s'apareix el les entremes. Per
que en la mort més que en la vida de
Cristi d'el vaixen s'ha lo l'espí
d'ales i més a la d'ales que en la mort
d'ales que en la d'ales que en la mort
EN LA MORT DEL BON AMICH

EN VALENTÍ BAULENAS Y VINYAS

Mes de Maig, mes de dols flayre,
flors y fullas esclatant;
hont lo rossinyol trovayre,
prop del niu entona 'l cant.
Mirant plana y vall florida,
quant tot mostra nova vida,
contiat feréstech m' has dut,
ja que ab la embaumada flora,
vens ab nova esglayadora,
de que un amich he perdut.

Cinch anys fa que 'ns coneguérem,
cantant Pàtria, Fé y Amor;
sé ben cert que 'ns entenguérem,
era amich d' aquells, tot cor.
La escomesa fou ben franca,
d' amistat la vera branca

la estotjavam á tot pler:
sas alegrías, las mevas;
tenint ell, per penas sevas,
las d' est humil *Bataner*.

De temps en temps, quan passava,
prop del Ter y del amich,
Llobregat, crech t' oblidava;
d' altra llar al bon abrich.
Bellas horas d' alegría,
l' amich las arrodonía,
fent com si entre 'ls meus estés.
La má franca s' es ben closa,
que la tanca freda llosa;
no 's desplegará may més.

Tot s' ha acabat, goig y avensos;
pará l' cor son esbatech;
jorns de joya en ell propensos,
un segon los deixá en sech.
Aspiracions de grandesa,
concebudas ab noblesa,
d' un pervindre lluminós:
sens preveure cap marfuga,
una hora ben malastruga,
tot ho ha esmicolat y fos.
Fills y esposa en la impotencia,
barco sense timoner
que lluytant per l' existencia
fará vía ab rumbo incert.
Vorejeu l' escull que 's presta,
allunyéuli la tempesta,
germans del amich finat:
tal com ell us feu de pare,
siguéuho vosaltres ara
pels fillets que us ha deixat.

Amichs meus, us recomano
que us sobreposeu al dol;
sia 'l vostre esfors demano,
per la viuda y fills consol.
Com teixit de desventuras,
per un plet deu amarguras,
es la nostra vida així:
es obligació de gloria,
cumplir tots per la memoria
del bon amich Valentí.

JAUME CASAS Y PALLEROL

H I V E R N

—Mare maretta, la meva mare,
¡que trista canta l' au del boscam!
—Filla filleta, la meva filla,
¿no sents com xiscla l' aucell malvat?

—Ahir volía cullir floretas
per oferirlas al sant altar,
pradas y boscos vaig regirarne
brancas ressecas tant sols trobant!

—Ahir volía cullir peixada
pels xays xamosos, com la neu blanchs:
ni una sola herba puguí portalshi:
¡la terra trista no espera ja!

—¿Sentiu, maretta, la mar llunyana
que trist udola pel navegant?
—¡pobres las mares que fills hi tenen!
—¡pobre l' aymada que hi te l' aymant!

—Ahir vaig veurer una volada
de corbs negrosos, creuhar l'espay.

—Ahir una áliga passá brunzenta.

—Ahir ja n' era l' estany glassat.

—Mare mareta, la meva mare,
¡pobres dels homes qu' han d' estar al ras!

—Filla filleta, la meva filla!

acóstat, vina, ¡quin fret que fá!

FERRÁN AGULLÓ Y VIDAL.

BEGUR Y VALLS

À LA MEVA CARÍSSIMA NEBODETA

ANTONIA ORDEIG Y VALLS

En lo dia de sa primera comunió, celebrada en lo Cèl-legi de Relligiosas de Jesús-Maria, de Sant Gervasi lo dia 23 de Maig de 1895.

De la etat de la infantesa
la ignocencia n' es la flor,
mes la gentil jovenesa
una 'n té de igual blancor
qu' es la puresa.

Pels àngels al mon baixada,
ab ella 'ls Sants van al cel;
Jesús sempre la ha estimada
y María 'n du blanch vel
d' ella prendada.

Lo Martri avans de deixarla
iquan content se 'n va á morir!;
oh! be pots donchs estimarla
y en ton cor hont va florir
sempre guardarla.

Avuy que de blanch vestida
 te presentas á ton Deu,
 aquesta flor benehida
 demánali que al cor teu
 ja may més quedí marcida.

AGUSTÍ VALLS Y VICENS.

LO CAMP DELS POBRES

HISTORIETA DE PASCUA GRANADA

En aquella temporada que l'ho de D. Pere del Arol tenia á casa seva dos ó tres vespres cada setmana las reunions de familia, que tant se'n va parlar y tant varen donar que dir, áduch fins á Barcelona, ahont malas voluntats qu'ell no's mereixia li feren tant bell capsal que va ser confinat y tot; cada cos gran havia de contar lo dia que li tocava una historia ó altra. Valdament s'empesqués allí mateix una *gotlla* ben grossa, si l'assenyalat aquell dia fos del art de la cassera. Ell pu havia de dir:—Una vegada...—y embolica que fa fort. Quan s'esqueya un *curt de génit*, los embuts y estossechs y caragoladas al mocador de mocar feyan lo gasto y pla que li perdonavan; qu'entre mitx d'un esclafit de riallas podia estar conten, si no més D. Pere, ab aquell to de catedrátich, li deya:—Anémt á n'aquest que li porten un got d'ayga ab sucre, que l'magí se li ha quedat aixut.—Un altre las enjegava sense engaltar; y xerra que xerrarás, deixándlashi caure que feyan una má de blanch, com si tothom combregués ab rodas de molí. Llavors ab ceremoniós cuidado, per que no fes perdre la llissó al *predicador*, D. Pere, passant pel bell mitx del rotllo, anava ab los

brassos tots estirats endavant á obrir de pal á pal las grans portas de la sala, deixant anar á mitja veu, que no més ho sentís tothom:—Calleu... calleu... pst... obrim un xich, que *aquestas* no podrían passar!...—

Y donchs una vetllada s'hi esqueya un vell masover de don Pere, que li deyan en Silvestre de la *Parrussa*, una heretat de casa Arol á Collsacabra. Un masover d' aquells que més de quatre propietaris d' avuy no li arribaríen á l' armilla, á aquella armilla que semblava un aparador de mitjas pessetas, ab tanta botonada d' argent com n' hi penjava; mostra ben ignorant de que al cantarano de casa seva n' hi debíen jaure forsas de las de perruca.

Algú va comensar qu' en Silvestre 'n contés alguna: que, ja que li tenían, havía de pagar l' escot. Jo ho crech que 'n fou tothom de parer; may fos sinó per estalviarse caduscú una passada. No més á n' ell li venia un xich á remá, dientnos tot rient, per defensarse, que no tenia prou lletra menuda per enrahonar davant d' un públich com aquella sala.

—Bé, *vatja*, lì va dir lo senyor de la casa, ja os ajudaré á sortir de la fanguera. Vos que sou nat á La Taupa y ho debeu saber, contéunos no més per qué d' un tros d' aquella finca n' han de dir lo *Camp dels pobres*.

—Es ben cert, senyor, que jo hi vaig neixer, essentne llavors masover lo meu pare que Deu lo perdó, y ben bé que la sé l' historia d' aquell tros de terra, perque á n' ell li havia sentida contar més de quatre vegadas.

Y ab tota la seva senzillesa, y ab molt mellor estil que 'l que puch donarli, l' home digué aixís:

—Heu que, per temps, la casa de *La Taupa* era un dels patrimonis més famosos que 's contavan á Collsacabra, Jo encara tinch esment d' haver vist á la cambra que 'n deyan *dels senyors* la portalada de l' arcoba tota musicada de dauraduras, com també hi he assolit una gran porxada ab unes arcadas y pilastres de pedra, plenas de figures y de ramatges extranys. D' aquell casal tant bonich la ventada de las guerras no 'n va deixar pedra sobre pedra, y, si val á dirho, jo crech que de la casa dels masovers d' avuy, la miseria se 'n bat las galtas.

Donchs diuhen si hi havia hagut á *La Taupa* una mestressa molt santa, molt rica, y molt avisada, que havia quedat viuda ab no més un fill, que conteu si se l' estimaria com á las

ninas dels seus ulls. La bona senyora passava 'ls hiverns á Vich, per amor de l' ensenyansa del noy, y en sent á la primavera se 'n venían allá dalt, que diu que ho tenían á tot rango, ab uns passeigs y jardins que 'ls venían á veure per gosarne, y per alabárloshi. molts nobles parents seus, de totes quatre parts de Catalunya. Ella no escatimava sacrifici de cap mena per conseguir que 'l senyoret fos un bon noy, ben instrubit, ben honrat, ben temorós de Deu, y amich de la caritat y dels pobres. Y, ademés de las sevas tendres llissons y dels seus exemples de cada dia, se feya ajudar en aquesta virtuosa tasca per un senyor mestre que may se li apartava del costat, com no sigués per deixarlo al costat d' ella. Aixís ell anava creixent y creixán en lo cor de la mare las ben fundadas esperansas en la personalitat del seu fill, que s' anava dibuixant y posant de relleu com més s' anava obrint son cor als bons sentiments y 'l seu seny á las sabias reglas dels estudis.

Tindría aqueix senyoret per aquí d' uns onze ó dotze anys, quan un dia al istiu, avans del segar, se passejava ab son senyor mestre prenen la fresca de la tarde pels vols d'un quin-tar que 'l blat hi rossejava, gronxantse com sol ferho cap al tart ab las marinadas, doblantse d' assí y d' allá las carregadas espigas com un estany de bellugadissas ayguas d' or. Algun que altre galleret debia gronxar sa flor vermella per las voras d' aquells camps, y 'l xicot, sentint aquella boniquesa de la terra, saltava y corría, deixant una flor pera cullirne un' altra, y passant la má per sobre las flonjas espigas. Y aquellas ufano-sas panotjas de blat lo temptavan, y tot plegat s' ajup y torna á addressarse, alsant ab una má tota una mata, un ram de dau-rats grans de xeixa voltats de primas arestas; gronxántlo en l' aire, miránts sel y ribent ab un goig infantívol; y s' arranca á corre al mateix temps, fugint á n' al senyor mestre, tement y endevinant que li reptaría la feta com una acció dolenta, y li faria deixar estar la presa en lo mateix camp d' ahont l' havia arrancada. Corre que correrás lo xicot, mes corría cap á casa seva; y ab lo seu entussiasme y la seva ignocencia se presentá á la seva mare ab lo cos del delicte á las mans. Poch se li esca-pá á la senyora de La Taupa la petita revolució que feya anar ab febre 'ls polsos de son fill. Aquest, sense res al cap, esbu-llets los cabells, vermell com una cirera, los ulls clavats als ulls interrogants de la seva mare y enarbolant lo seu manat de es-

pigas, restá plantat y mut al davant d' ella. Cabalment lo lloch ahont sobtá sos passos era á la vora del portal de la capella de la casa, que la senyora anava á entrarhi, á disposar l' altar com cada tarde per dirhi 'l rosari ab tota la gent del seu servei. Y 'l senyoret aturat per la mirada de sa mare, s' entrebancá la vista ab la figura severa d' un gran Sant-Crist que 's cregué que desde 'l fons obscur de son altar se 'l mirlava també ab ayre de renyarli; y, sense dir un mot, sense moure un peu, abaixá 'l bras; las espigas caygueren á terra, y li rossolaren cara avall dues llagrimas com dos ciurons. La senyora no més li preguntá:

—¿D' ahónt t' has pres aquestas espigas?

—Del quintar de la Soley—a feu ell ab prou feynas.

—¿Hónt ets deixat al senyor mestre?—

Callá 'l noy, mes en aquest punt lo senyor mestre entrava á l' estancia, aixugantse 'l front, y no podent bufar de cansat.

—Cull las espigas y pórtalas. Déixalas aquí á la catifa del peu del altar, y quan haurém dit lo rosari, ja 'n parlarém.

Y 's digué 'l rosari com cada dia, davant d' aquell Sant-Crist y de la Verge dels Dolors; sols que 'l senyoret casi no pogué dir alt cap Ave-Maria, casi sempre amaganse la cara ab las mans; y que tots aquells masovers de la casa varen veure ab extranyesa un grapat d' espigas posadas á terra al peu del altar.

Quan fou resat lo rosari, y la senyora hagué acabat sas oracions particulars, ella y 'l senyoret y 'l senyor mestre eixíren á la sala y s' assentaren tots tres en uns grans sillons que diu quo hi havia; y la senyora va dir aixís:

—¿Sabs lo que has fet, fill méu, aquesta tarde emportánten las espigas d' aquell camp? ¡Quina vergonya que 'm fa 'l dirho! Has robat un pa de la casa d' un pobre. La primera penitencia que 't toca es demanarli perdó y restituixirli. Demá de bon demà en Ramon durá á la Soley, acompañat del senyor mestre y de tu, mitja quartera de xeixa, y tu li demanarás perdó de la teva falta, davant de tots.

Aquí 'l xicot va aixecar la vista á la seva mare, com aquell que diu:—¿Vol dir que n' hi há per tant?—Y la senyora, entenentlo, digué:

—Encara no 't castigaré cóm ho féren á un home que passant prop d' una vinya va pendre un rahim. ¿Sabs quina pe-

na li va dar l' arcalde del seu poble quan lo va sentenciar? Donchs li va manar que eixint de missa major se quedés á la porta de l' iglesia, y maná á tots los vehins que cad' un que anés sortint de la missa li arranqués un cabell del cap. A n' ell també li semblava grossa la penitencia, y l' arcalde li digué que, en substància, cad' un no més li havia d' arrancar un cabell, com ell havia arrancat no més un rahim. Pero que li calia apendre que, aixís com ab un cabell cada persona potser que li deixarián mitx cap pelat, també una vinya 's quedaría ben aviat veremada si cad' un que hi passa á la vora 'n fes corre un rahim tant solament. Y, tornant á las espigas, tu encara no sabs de quín dany podrías ser causa ab un furt que sembla tant petit. Aqueix grapat de gra que te n' has dut, tirat per la mà del pagés sobre la terra, podría fer sortir una pila de matas de blat, ab moltes espigas á cada mata, y una munió de gransá cada espiga. L' any vinent, multiplicantse de la mateixa manera, aqueix blat tal vegada cubriria ja miix camp, y, ab pocas vegadas de passar per la terra, tots los graners d' aquesta casa no 'l podrían encabir. Y tu mateix, fill méu, veurás la prova. En un cap d' aquets jardins nostres, quan vinga 'l seu temps, faré fangar un tros de terra pera sembrarhi aquets mateixos grans de xeixa; y ho repetirem cad' any, fins y á tant que aqueix nou camp tinga una quartera de cabuda. Y ja desd' avuy te mano que tot lo fruyt que done servesca, ara y sempre més, per repartirlo als pobres d' aquesta comarca.

Lo manament de la senyora fou cumplert. Y ab ben pocas cullitas arribá á tenir la quartera de sembradura aquell camp tant ben anomenat *dels pobres*.

Mes la roda del temps, que no s' aturava alashoras, ni s' atura may, del senyoret ne feu un home, y de la senyora un recort que feya venir las llàgrimas als ulls á tota la bona gent de la rodalia. L' amo nou de la Taupa cad' any s' estava menos temps en aquell patrimoni de Collsacabra, y fins una vegada contan si va passar sense acostarshi un remat d' anys. En térmens que, haventse casat ab una senyora d' una gran ciutat, no 'm recordo ara d' ahont diuhen qu' era, pera compláurela á n' ella se n' hi vinguéren á passar un istiu. Lo blats estavan á la punta de la fals quan ell ensenyava á n' ella 'ls trossos més bonichs de la heretat. Aquells grans iardins tant ben cuydats en temps de la seva mare ara feyan llástima; sechs y enherbats,

ab prou feynas semblavan res de lo que havían sigut. Mes á la senyora li estranyá en gran manera que, al mitx d' aquell gran clos, que, si jardins no eran, jardins se veya que havían estat, s' hi alsés tot sol, tant gran y tan bonich y tant ufanós, un camp de gra d' aresta, que aquell día no més semblava qu' esperés l' arribada dels segadors.

—¡Ah, si!... té rahó...—feu lo senyor;—cosas de la mare, que ja t' he explicat com era, que tot ho hauría donat. Com que d' avans aixó dava més renda, tot aquest camp lo tenia assignat pels pobres. Mes ara son uns altres temps y.... ab lo masover tinch de fer un repás, perque ¿veus? tot vá de qual-sevol manera, sobre tot no vegentsho un.

—Y tal, home...—va fer ella, ab una mitja rialla que no dava pas á compendre un cor com lo de la difunta senyora de La Taupa.

Aquell vespre mateix lo masover rebé l' ordre de barrejar á la pila de l' altre lo gra que recullíss del *camp dels pobres*. L' home no va dir paraula, mes, al anàrsen al llit, la son no li clogué pas los ulls, apesarat y trist de la mudansa que veya en los seus amos. L' acabá de desvetllar una tronada que venia; y 's va vestir, y, sentint que la cosa anava de debó, va despertar á la sua muller, y tots dos, com tenian de costum en semblants cassos, se'n anáren á la capella á encendre, davant del Sant-Crist, lo ciri del moniment y resar lo Trissagi, segons ho havíyan aprés de la senyora mestressa anterior. Diu que l' temporal va ser dels més grossos que allí s' hagen vist may, y que 'ls trons y la pedra cuidavan enfonzar lo mon. Sense ningú dirsho, á punta de dia, quan la bromada ja comensava de passar, tothom se va trovar á dins de la capella; fins los senyors que ab aquell terratrémol s' havíyan cregut morir.

Un dels minyons qu' havía sortit á veure 'ls estragos de la pedra, entrá llavors esverat y plorant.

—¡Ja hem segat, pare!—exclamá.—¡No ha quedat dreta una brosta en so de La Taupa!

—¡Fill méu, no perdes lo cor! ¡Mira á Deu Nostre Senyor que va morir per nosaltres que no 'ns deixará pas morir de fam!—

Y s' abrassaren y barrejáren pare y fill aquell neguit tant gran.

La masovera també havía sortit, aixís que s' havía pogut, á

passar revista de las avirams y de las verduras d' un trosset d hort qu' encara regavan. Y entrá també, aixugantse la cara del ruixat que l' havía posada com un xop; y, com no dirigintse á ningú, no més á las santas imatges del altar, cridá ab las mans plegadas:

—¡Ay bon Deu! si no heu deixat als aucellets y als pobres, tampoch nos deixareu á nosaltres!—

Y prenent de las mans al seu home y al seu fill:

—¿Donchs no ho veieu? Jo, per mi, es un miracle. Tot ha quedat trinxat en lo terme: tot se n' ha anat ayga avall... menos lo *Camp dels pobres!* Donchs, Reyna Santíssima, y ¡qué he quedat parada! ¡Ni una aresta á terra, ni un pam de volcat! ¡Correu, veníuho á veure!—

Y 'l miracle era patent: era tal com ho digué la masovera. Lo senyor y la senyora que sortíren á véureho desde 'l porxo, diu que talment várén quedar glassats.

Y diu que algú va veure com lo senyor s' aixugava 'ls ulls..... y que va cridar á solas al pobre masover, y que aquell tros de terra benehida, mentres aquella casa va ser casa, va anar essent lo *Camp dels pobres.*

MARTÍ GENÍS Y AGUILAR.

QUADRET

L'ombra dels boscos ja s'allargava
del Forn del vidre la gent plegava;
no més hi havia mitj quart de sol;
y la parella, sempre feynera,
rodava encara per dalt de l'era,
qu'érام als últims de Júliol.

Sola, y ayrosa, y atrafegada,
llavors venía tota mudada
la pubilleta del mas dels Pins...
Cap més n'hi havia que fos com ella,
ni de tant alta, ni de tant bella,
ni que fes moure tant als fadrins.

Encara's veya claror de dia
que la teníam á la Masía
cada dissapte pera sopar...
¡Y cóm anavan ella y la mare,
las nits que feya la lluna clara,
cap als pedrissos á conversar!

Alguna vetlla si se sentía
que la tronada del mar venía
y llampegava seguidament,
l' hagueseu vista, la pobrissona,
¡vora 'l Sant Cristo de la Corona
y encendre 'l ciri del Monument!

De matinada, tot just s' hi veia,
¡cada diumenge pel hort com reya
ab la petita del masover!...
Y se sentían ventar campanas,
y se 'n anavan dret per las planas
cap á l' hermita de Puigcerver.

Aviat quedaren netas las eras:
aviat caygueren las neus primeras,
y 'l maset nostre quedá tot sol.
Llavors la vérem, boy trasmudada,
cada mitjdia ben abrigada
baix als pedrissos prenen lo sol.

Y 's corsecava de dia en dia,
que 's feya llarga la malaltia.
Va sortir menos... no sortí gens...
Jagué uns quants días... vingué 'l desvari,
y un vespre rúfol hi aná 'l Vicari
per combregarla cuya-corrents.

Quan la ventada d' hivern s' emporta
cap á la plana la fulla morta
y á mitja tarde ja 's casi fosch;
quan de tots cayres lo cel s' empluja
y la riera tot sovint puja,
y se sent ploure per dins del bosch;

¡Quina tristesa fa la Masía
sense la noya que tant venía!
Tots parlém d' ella com si visqués...
¡Pobra noyeta malaguanyada,
no hem de sentirla cap més vegada,
ni l' hem de veure cap vespre més!

LO PULIOL

Per florir, oh Puliol,
no esperas la llum del sol,
la nit es ton dia:
la nit santa de Nadal,
quan floreix en lo portal
lo Fill de María.

De totas las flors d' Abril,
perque ets tu la més humil
vol ta companyía.
Per son pessebre Jesús
s' estima més lo pallús
que la pedrería.

Altre sia lliri blau
del hort de vostre palau;
jo aquí á l' Establía
desitjo ser Puliol,
per guarnir vostre bressol
oh Fill de María.

JACINTO VERDAGUER, PBRE.

RECORDS

Lo Diumenge de Ramís que jo esperava
ab ánsia y ab plaher,
per mi ha arrivat, com may hermós y alegre,
¡qui sap si 'l cop derrer!

Per xó avuy, tot solet, vinch á la Iglesia
á veure y á gosar,
que 'ls records, als vellets, la vida allargan
si almenys no 'ls pot curar.

Axís á mi bé 'm passa al sentir flayre
d' encens y rams de llor,
que 'm trech un grapat d' anys, com nin me torno
y ab forsa 'm bat lo cor,

Tot parlantme dels temps que jo hi portava
la palma á benehir,
de la edat més riolera de ma vida
que encare puch sentir,

De la edat dels passats, los pobres avis,
 mos pares, mos germans
 y 'ls amichs, los noyets que allavors duyan
 las palmas á las mans.

Com ells ara n' oviro molts que 'n duhen
 de palmas y lloré,
 y sento ab son perfum, d' encens la aroma,
 com allavors també.

Alé suau, tant pur com sa ignorència,
 ríoler com sos murmulls,
 que 'm fan venir al cor dolsa alegria
 y llàgrimas als ulls.

Recorts, tendres recorts: quins ara us servin
 no son pas gayres, no,
 fora algun pobre vell que estimi y cregui
 com sempre he cregut jo.

Però cada any m' animo ab la esperansa
 del Ram que vé assolir
 mes si Deu no ho permet aquí, almenos
 que 'l vegi al cel florir.

P. R. J.

EN LA CALDERERIA

CANSÓ FESTIVA VALENCIANA

Á LOS DEU...

De manjons que lo blau ennubolen,
l' horisont està ja tot rodat:
¡cassadors, qué bon dia 's prepara!
¡Cassadors, á tirar!

Alsat ja, cassador, que ja es hora
ans que l' auba flameje en llevant;
fa un vent plutj sorregant d' esperances,
fuetejada pel vent gruny la mar.

Amagats en los puestos en roda,
aguardeu tots callats la senyal;
ben disposta tingáu la escopeta;
¡cassadors, á tirar!

La cansó de la pólvora estalla
nóstres cors d' entussiasme inflamant;
¡un collvert pel Marenys! ¡Una tocha
per la banda de terra! ¡A tirar!

Ramaets que menjats en los puestos
fan be als bots, fent la roda davant;
ramaets que vos donen el ala
al primer esclafit cap al mar.

Crits y colps retronant en el ayre;
vols al cel aixecantse ó tombant;
jquin quadret lluminós d' alegría
en un march de país engisat!

Quan se calmen los colps, perseguien
los barquers pollejant á animals,
que 's cabussen cansats ó s' amaguen
en los llarchs reguerots embrossats.

La cansó de la pólvara calla:
«¡no hem fet pal! ¡Quin dia companys!
S' en aném carregats cap á casa
de collverts, de morells y bragats!»

Els barquets á la vora s' acosten:
¡cassadors, que torneu á tirar
tant contents l' any que ve! Com encesa
per lo sol vos somriu la marxal.

Y com eco joyós d' alegría,
la montanya en sos aspres penyals
repetix al compás de la pólvara
¡cassadors, á tirar!

LEOPOLDO TRENOR.

A LA MAR

Quan jo te veig joh mar! en nit serena,
retratant en ton fons la volta blava,
espill d' un cel més bell
y besar mansament l' humida arena
desfente en blanca escuma que s' esbrava
com la orla d' un mantell,

Y veig solcar la barca pescadora
á impuls del vent que l' ample vela toca
tas olas ab delit,
al cel aixeco mas dos mans alhora
y un himne al Criador ma pobre boca
mormola d' agrahit.

Mes quan jo veig aterrador l' oratje
encresparne tas olas gegantinas
al buf del huracá,
revolcantse furiosas per la platja
y arrastrant á son pás, corns y petxinas
que lo teu fons guardá,

Y en lo cel embromat los llampechs lluhens
y es la barca joguina de las olas
al retrunyir dels trons,
una pregaría al cel mos llavis duhen
pels qui tal volta bramolant engolas
en tots abims pregons!...

LLUÍS TINTORÉ MERCADER

